

Galaten 3 (vers voor vers).

3:1-5.

1. Paulus roept de Galaten op tot zelfbeproeving: Jezus is toch de Gekruisigde?!

Hierbij denken we aan de lichamelijke kruisiging. De levende Jezus liet zich daar kennen als degene die zichzelf in de dood gaf. Hij liet zich vrijwillig kruisigen en zich zo zelfs buiten het Jodendom/de wet zetten (vervloeken).

Dit typeert de geestelijke houding van Jezus. Hij 'kruisigde Zichzelf' steeds (waar de liefde voor God en anderen dat vroeg); Hij leefde vrijwillig 'gekruisigd'. Zijn spijs was het doen van de wil van zijn Vader, ook toen zijn Vader tenslotte van Hem vroeg zich lichamenlijk te laten kruisigen. Dat dit Jezus kenmerkte was de Galaten helder verkondigd. Dit vrijwillig-gekruisigd-leven kenmerkt ook christenen, die zich door de Geest van Jezus laten leiden.

2. Galaten, via welke weg hebben jullie die Geest van God (wedergeboorte) ontvangen? Was dat via het doen van wetswerken? Duidelijk niet. Dat was in de prediking die jullie van mij hoorden helemaal niet aan de orde. Het ging om geloof!

3. Zijn jullie zo dom? Jullie ontvingen de Geest en gaan nu bezig met uiterlijke wetswerken? Snappen jullie niet dat dat een geweldige stap terug is?

4. Bij het aanvaarden van het geloof ondervonden de Galaten vijandschap van de Joden (en anderen). Het evangelie van wedergeboorte door de Geest van de Gekruisigde, wezen de Joden fel af! En nu gaan jullie Joods doen?! Is dat lijden van jullie dan voor niets geweest? Was het maar zo.

Wil Paulus met dit laatste zinnetje waarschuwen, dat al die ervaringen en zegeningen zelfs tegen hen zullen getuigen bij God, als ze nu werkelijk weer terugkeren tot de wetswerken?

5. Nogmaals: geeft God de Geest en kracht (om vol te houden en voor wonderen), omdat jullie wetswerken doen of omdat jullie God vertrouwen? Het is een retorische vraag.

3:6-9.

6. Bij Abraham was toch ook van wetswerken nog helemaal geen sprake! Zijn geloof maakte dat God hem rechtvaardig (be)vond!

'Het geloof is hem tot gerechtigheid gerekend' wil niet zeggen dat God hem vanaf dat moment als een rechtvaardige ging beschouwen, terwijl Abraham dat feitelijk niet was (zoals Tim Keller en anderen in het voetspoor van Luther beweren). Het geloof van Abraham overtuigde God, dat Abraham echt open stond voor leiding van Hem en van harte wilde gehoorzamen om zich zo te laten vormen door God naar Gods doel toe. Dat maakt dat er een goede relatie is. God constateerde dat en noemde Abraham rechtvaardig, ook al moest hij nog veel leren. Rechtvaardig zijn betekent dus niet dat je al volmaakt of volleerd bent, maar dat je de goede houding hebt naar God.

7. Alleen geloof maakt mensen rechtvaardig. Dat was bij Abraham al zo – dat is altijd zo geweest en dat is de weg voor Joden en niet-Joden (ook voor de Galaten). Gelóvigen zijn kinderen van Abraham.

8,9. Aan Abraham werd al beloofd, dat alle volken met Hem gezegend zouden worden door middel van het geloof. Ook zij zouden *door geloof* mensen van God kunnen worden – net als Abraham zelf.

3:10-14.

10. Allen die (in OT en NT) het geloof afwijzen en (blijven) steunen op uiterlijke wetswerken zullen bedrogen uitkomen. Zij zijn volgens de Schrift 'onder de vloek', want zij doen niet alles wat de wet gebiedt. De wet/thora vraagt immers geloof in alles! Als je dat niet hebt, lig je onder de (dreigende) vloek. Alleen via geloof kon ook in het OT iets van de hemelse liefde in mensen realiteit worden. Zonder geloof ontbrak de hemelse liefde en rechtvaardigheid en wilde God het leven niet zegenen, zo leert de geschiedenis van het OT duidelijk.

11. De Schrift bevestigt dit duidelijk door te zeggen: '*de rechtvaardige zal door geloof leven*' of zoals de NBV vertaalt: '*de rechtvaardige zal leven door zijn trouw*'. Ook hier blijkt dat het in de wet draait om geloof. Daar gaat het God met zijn wet om!

12. Maar bij de wet (Joods-wettisch uitgelegd) ging en gaat het niet om geloof, maar om het doen van (uiterlijke) plichten/wetswerken. Men wijst daarvoor dan wel op Leviticus 18:15 waar staat: *'wie dat doet, zal daardoor leven'*, maar zo'n woord klinkt alleen wettisch als je met wettische ogen leest!

Wie beseft dat het in Gods wet altijd om geloof gaat (waardoor liefde en recht levende realiteit wordt), leest dit woord uit Leviticus anders. Het gaat ook hier om leven in geloof en dat was en is haalbaar. Van dat laatste gaat Mozes zondermeer en voortdurend uit. Ook dit woord zegt dus, dat je door geloof (en wedergeboorte) zult leven.

13. Zonder geloof zijn we onder de vloek - waar de wet steeds voor waarschuwt. Dit gold ook voor de bloedeigen kinderen van Abraham, zoals Paulus en de andere Joden ('wij' en 'ons'). Israëls geschiedenis laat dit duidelijk zien. Van die (dreigende) vloek – die ontstaat door het leven zonder geloof - heeft Jezus ons vrijgekocht door die wettische godsdienst te bestrijden en te ontmaskeren als zondig, slecht en misleidend! Dat deed Hij definitief door zich zelfs door die ongeestelijke wet (die godsdienst zonder geloof) te laten kruisigen en vervloeken – zelfs overeenkomstig de letter der (wettisch gelezen) wet. Daar staat toch: *'Vervloekt is een ieder die aan het hout hangt'*. Jezus durfde het aan zich aan het hout te laten hangen. En ja, Hij léék toen door God vervloekt wettisch gezien. Maar de wettische lezing van de wet is een leugen; het bleek helemaal niet waar! God wekte deze zogenaamd vervloekte Jezus op uit de dood en gaf Hem zelfs alle macht! Zo toonde Hij overtuigend aan heel Israël en de hele wereld dat het bij God en in Gods wet om gelóóf gaat en niet om wettische wetswerken. Jezus ging en leerde ons de weg van geloof. Zo bevrijdde Hij ons van de vloek van de wet (zonder geloof) en (her)opende Hij de weg van het geloof. Dat was en is, zowel voor Joden als heidenen, de weg naar de rechtvaardigheid.

Jezus werd door mensen vervloekt, gekruisigd, gedood! Ook toen bleef Hij geloven (= God vertrouwen en God en zijn naasten liefhebben). Dáárom wekte God Hem uit de dood op. God zelf bevestigde op Pasen, dat het geloof, dat Jezus had en verkondigde, de weg ten leven is. Ook Pinksteren bevestigde dat voor de ogen van heel Jeruzalem! De zogenaamd vervloekte Jezus, die ook in die uiterste beproeving bleef geloven, is nu Gods Koning. Hij ontving ook de Heilige Geest om die nu wereldwijd te geven aan ieder die gelooft (Handelingen 2:33,38,39).

NB: De woorden '... van de vloek vrijgekocht door voor ons een vloek te worden ...' worden vaak gelezen alsof het gaat om een plaatsvervangend dragen van onze vloek. Dit is niet bedoeld. Het gaat om de afgevlakte betekenis van 'vrijkopen', zoals bv in 1944/5 de geallieerden met hun inspanningen (en vele doden) Europa 'vrijkochten' of bevrijdden van de vloek van de nazies. De overwinning in Normandië was cruciaal en feitelijk beslissend, maar de bevrijding moest nog wel verder uitgewerkty worden. Zo is het ook met Jezus' bevrijdingswerk op Golgotha.

Deuteronomium 21:23 is niet aangehaald om te 'bewijzen' dat Jezus door God vervloekt was. Voor God is niemand vervloekt omdat hij/zij aan een paal hangt. De misdaad die begaan is en de verharding maakt iemand vloekwaardig. Alleen dán wordt de straf terecht toegepast volgens Deuteronomium 21:22,23: *'Als iemand een misdrijf heeft gepleegd waarop de doodstraf staat ...'*. Mensen kunnen iemand ten onrechte (onschuldig) ophangen. Dat was bij Jezus het geval. De woorden uit de wet zijn hier dus aangehaald om aan te geven dat God en Jezus de Jóden toestonden Hem (ten onrechte) te vervloeken volgens hún (wettische) wetsopvatting.

14. Voor heel de wereld is nu door Jezus – via Golgotha, Pasen en Pinksteren – volkomen helder bewezen, dat het geloof leidt tot wedergeboorte, rechtvaardigheid en leven (tot dat, wat fundamenteel is voor het Koninkrijk van God). Geloof is de weg voor iedereen. En zo is de (beloofde) zegen van Abraham tot de heidenen gekomen. Zowel Joden (Paulus c.s.) als heidenen (de Galaten) ontvingen en ontvangen door te geloven de beloofde Geest en zo de wedergeboorte. Nieuw, hemels, eeuwig, Koninkrijksleven – is mogelijk voor iedereen.

3:15-18.

15. Paulus wil het nu verhelderen door een vergelijking met een testament. Zo'n testament belooft iets en ligt vast. Het moet uitgevoerd worden en zal werkelijkheid worden als mensen wat beloofd was zouden geloven of serieus nemen.

16. God gaf aan Abraham en zijn nakomelingen/zaad zo'n testamentaire belofte. Hij beloofde hen een wereldwijd hemels koninkrijk¹. Paulus gebruikt nu (met een knipoog?) het enkelvoudige woord 'nageslacht/zaad' om te zeggen dat God zijn testamentaire belofte gaf aan Abraham en zijn ene zoon Izak en aan diens nageslacht. Ook Christus hoorde bij dat nageslacht en de belofte is dus ook aan Hem gegeven. Ook Christus leefde – als mens – met die belofte en ook Hij moest die belofte gelóven! Jezus liet zich door dit geloof in die belofte beheersen/vormen!

Mens geworden in Abrahams/Izaks nageslacht, was Jezus ook een erfgenaam van de belofte. Ook Hij kon het beloofde Koninkrijk alleen (via het geloof) beërven. En na zijn leven in geloof heeft Hij het van zijn Vader ontvangen; Hij is zelfs de Koning van het Koninkrijk geworden. Aan Hem is (en wordt) de testamentaire belofte vervuld. Hij heeft (en zal) door te geloven de beloofde erfenis ontvangen en wij ontvangen het nu via Hem door geloof. Hij laat ieder die Hem gelooft in die erfenis delen.

Paulus weet natuurlijk ook wel dat het enkelvoudige 'zaad/nageslacht' meer mensen kan omvatten dan één mens (Christus). In 3:29 gebruikt hij hetzelfde enkelvoudige woord 'sperma' voor 'alle gelovigen'. Hij kan dus niet bedoelen dat alleen Christus het 'zaad' zou zijn. Daarom lijkt Paulus hier een woordgrapje te maken (met een serieuze ondertoon). Hij duidt hiermee tegelijk heel kernachtig aan, dat God via deze ene nakomeling, Christus, zijn beloften voor allen van dat gelovige nageslacht vervult. Het is een beetje moeilijk omschreven is. Paulus lijkt ook te beseffen dat hij teveel tegelijk wil zeggen. Daarom stapt hij van dit redeneerspoortje af en maakt in vs 17 als het ware een nieuw begin: '*ik bedoel dit, ...*'.

17. Paulus was even op een zijspoor beland en afgedwaald van het punt wat hij wilde maken. Daarom leidt hij onze aandacht daarheen terug. Hij zegt hier in feite: wat ik wilde zeggen is, dat de belofte van redding door God gegeven werd *zonder* voorgeschreven wet(swerken). De wet van Mozes kwam immers pas 430 jaar later. Abraham en zijn zaad waren voor God rechtvaardigen/erfgenamen *door geloof* (cf. Genesis 15 en 17:1). Lang vóór de wet, was het testament er al en daaruit blijkt duidelijk dat het om geloof ging en gaat. Gelóvigen zouden het beloofde ontvangen. Een beloofde erfenis wordt alleen werkelijk jouw bezit als je de erfgever en het testament vertrouwt of gelooft. Zonder dit geloof kan het niet.

De besnijdenis is in Genesis 17 door God geboden. Ook dat was jaren nadat God Abraham zijn belofte gaf (Genesis 12) en hem rechtvaardig verklaarde vanwege zijn geloof (Genesis 15; Rom 4:11). Het geloof was en bleef het eerste en belangrijkste. Door dat geloof besneed Abraham ook zichzelf en zijn zoons gehoorzaam – Hij vertrouwde God.

18. De belofte speelt uiteraard in de wet een rol, maar is niet te danken aan de wet maar aan God. En de vervulling is bestemd voor gelovigen in vertrouwen/geloof gaan doen wat God opdraagt (ook in zijn wet). De Joodse wettische godsdienst drukt helaas het geloof uit de aandacht en zet wetswerken op de voorgrond. Wat in het OT er later pas bij kwam, wordt door de Joden op de eerste plaats gezet.

Ook in de wet van Mozes bleef het gaan om *gelóóf in de belovende God* gaan. Wetswerken zonder geloof zijn wrange vruchten van een verkeerd zicht op de geschiedenis (en de wet). De wet vraagt juist om geloof en wilde Israël leren wat geloven ook concreet betekent.

3:19-22.

19a. Paulus voelt dat iemand nu zou kunnen vragen: jamaar - als de wet niets veranderde (niets aan de beloften en ook niets aan hóe die beloften vervuld zouden worden) - waarom is de wet er dan bij gekomen? Hij stelt die eerlijke en terechte vraag dan ook. En hij geeft als antwoord: 'De wet maakt zonden (daden van *ongeloof*, die er zo vaak weer waren) concreet herkenbaar (opdat ze die zouden nalaten en afleren)'.

Gods wil zijn volk leren wat *geloven* is, ook als Hij negatief concreet aanwijst wat ongelovig leven (zonde) is. De tien geboden hebben als basis of uitgangspunt wat staat in de voorzin (preambule): 'Ik ben de Heer, jullie God en Bevrijder'. Van Hem zijn ze! De tien woorden wijzen concreet aan wat het is: samenleven met Hem (in geloof, liefde en vrijheid).

De wet is bedoeld om het geloven te onderwijzen en zo de Joden op te voeden tót het geloof normaal zou zijn (de wedergeboorte). De wet is door God BIJ het testament gevoegd, maar is er niet mee in strijd.

1 Wat Johannes de Doper en Jezus later benoemden als 'het Koninkrijk van God' of als 'het Koninkrijk van de hemel'.

Het bleef gaan om dat testament; om de belofte dat eens Joden en niet-Joden volledig zouden geloven en de erfenis zouden ontvangen. De wet was een hulpmiddel naar en tot die tijd! (helaas stelde het nageslacht teleur).

19b,20. De wet is (bij de berg Sinai) gegeven in de hand van een middelaar, Mozes. Er was na de Uittocht duidelijk geen eensgezindheid tussen God en het volk. Geloven bleek moeilijk. Steeds zondigden ze weer. Met de wet moest Mozes het volk leren één of eensgezind met God te worden. Middelaar en wet hadden als doel: mensen de gezindheid van God bij te brengen oftewel te groeien naar (geestelijke) volwassenheid.

Daarvoor blijkt echter – zo bewijst de geschiedenis – meer nodig te zijn dan een middelaar met een wet. Hartelijke eensgezindheid van het volk met God bleef vaak ver te zoeken. Slechts enkelingen werden zo volwassen in de tijd van het OT. Als die innerlijke wedergeboorte er algemeen zou zijn, zou de (door de middelaar gegeven) wet niet meer nodig zijn, omdat dan God alles in allen is. Dan zou er eenheid/verzoening zijn en zouden er geen twee partijen meer zijn die een middelaar nodig hebben.

Dit lijkt me de meest plausibele verklaring voor het moeilijke vers 20.

21a. De wet is dus niet in strijd met Gods beloften (of met het geloof dat bij de beloften past). De wet maakt het geloof zeker niet overbodig, maar vraagt er juist om en leert het.

21b. Want een wet heeft nog nooit rechtvaardigheid/wedergeboren leven voortgebracht.

22. Geen mens kan met een wet zijn eigen (hemelse) rechtvaardigheid of wedergeboorte bewerken. Dan mis je immers de kracht van boven en kun je de zonde niet de baas. De wet wijst de zonde alleen concreet aan en doet je beseffen dat mensen zonder geloof in de greep van de zonde zijn en blijven. De echte gerechtigheid ontstaat door wedergeboorte en is een belofte/gave van God. Hij gaf en geeft die aan mensen die geloven *zoals* Jezus.

Ook hier staat letterlijk '*het geloof van Jezus*' (NBV). Dat is het geloof dat Hij leerde én voorleefde én waarvoor Hij de hulp of kracht beloofde en geeft. Daardoor is ons geloof werkelijk het geloof van Jezus (geloven zoals Hi) en tegelijk geloof in Jezus (we volgen Hem na in wat Hij voorleefde en leerde). Ook Hij geloofde wat God beloofd had.

3:23-25.

23. Zolang dat geloof onbekend (geworden) was en er dus niet was (bij Paulus en bij de meeste Joden en de Galaten) heerste de wet als een soort goede opvoeder (waren ze 'onder de wet') met de bedoeling dat ze in het geloof zouden groeien.

Wie God vertrouwt, gaat God al meer kennen en zijn wet 'begrijpen en beamen'. Keuzes worden al meer daardoor gekleurd. Gelovigen willen niet anders. Door dit geloof wordt het doen van Gods wil al meer 'natuurlijk' en vanzelfsprekend (in het hart geschreven). Dan ben je de opvoeder vaak vóór en heb je die op den duur al minder nodig. Je bent dan volwassen. Geloven bepaalt onze keuzes en vormt ons tot rechtvaardig handelende mensen. Geloof maakt ons zo tot rechtvaardigen.

24. De wet was dus een opvoeder naar Christus toe of naar het geloof toe dat Hij leerde en vertoonde. Daardoor zou de wedergeboorte (en dus de gerechtigheid) een feit worden en wij dus rechtvaardigen zoals Christus door het geloof een rechtvaardige was/is.

25. Nu dit geloof er is (nu wij geloven zoals Jezus) zijn we door dit geloof wedergeboren en zo rechtvaardigen, heiligen. Nu is de wet, als de tuchtmeester om ons op allerlei manieren naar geloof en wedergeboorte te dringen, niet meer nodig. Het doel is immers bereikt!

Het spreken over de wet is ook in vs23-25 dus niet als iets negatiefs bedoeld, maar duidt Gods goede zorg aan voor zijn kinderen: bescherming en instructie zolang ze onvolwassen zijn naar hun volwassenheid toe. Door ongeloof ervoer Israël de wet vaak als een last of een wettisch juk. Nu brengt Jezus ons daar waar de wet Israël al had willen brengen: bij het volle geloofsleven.

3:26-29.

26. We zijn nu door het geloof op het goede nivo: 'kinderen van God': wedergeboren en rechtvaardig.

27. We zijn door de doop aan Christus verbonden en hebben, om zo te zeggen, Christus als een jas aangedaan – zijn geloof is nu ons geloof; zijn gezindheid is onze gezindheid.

28. Maakt niet uit wie of wat je was – je bent nu één met Christus. Je hebt de hemelse gezindheid, gerechtigheid of rechtvaardigheid!

29. Via Jezus hebben hetzelfde geloof wat Abraham had en zijn we kinderen van Abraham en met hem erfgenamen (van Gods beloofde Koninkrijk).